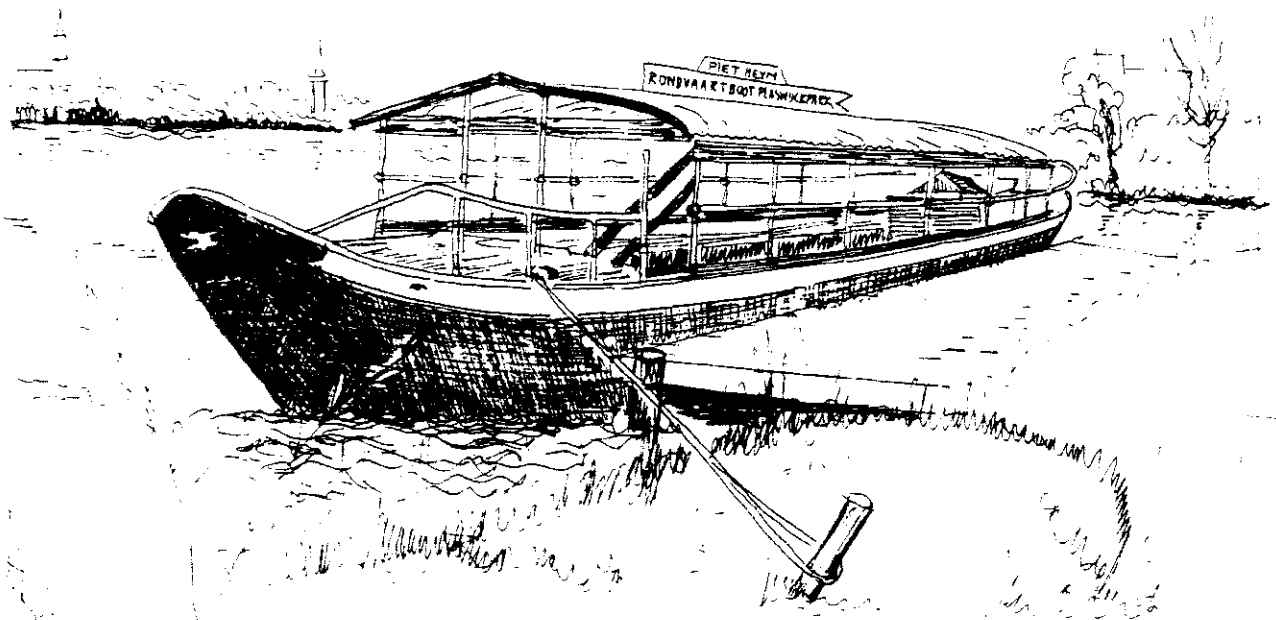

Met volle vaart vooruit

Met dit opgewekte motto uit de scheepvaart - waaruit tevens onze hoop voor de toekomst moge blijken - wil onze Vereniging haar jaarlijkse traditionele excursie door de wijk aankondigen. Ditmaal gaan we met een rondvaartboot de Bergse Plassen op. Wij willen voorafgaande aan onze jaarlijkse algemene verenigingsvergadering onze leden in de gelegenheid stellen de beide Plassen eens vanaf de waterkant te zien. En wij willen even aandacht geven aan plaatsen waar de watersport de rust en de ruimte van het plassegebied te zeer in de verdrukking heeft gebracht. Dit alles zal plaatsvinden op **DINSDAG 19 MEI '81**

De inscheping zal zijn tussen 19.30 en 19.45 uur bij de aanlegplaats van de rondvaartboot "Piet Hein" in het Plaswyckpark (ingang C.N.A. Looslaan). Het eindpunt van de rondvaart is aan de kade van het Plaswyckrestaurant.

inhoud

Agenda Jaarvergadering	2	De staat der monumenten	8
Huishoudelijk Reglement	3	De smid vertelt.....	12
Jaarverslag	4	Jaarrekening 1980	14
Bomen in de verharding	6	Onze Stichting	16
		Structuurplan	19
		Buitenplaatsen in Hillegersberg	20

Jaarvergadering

Gaarne roep ik u op voor de jaarlijkse algemene Verenigingsvergadering, te houden op DINSDAG 19 MEI 1981 om 21.00 UUR, in het nieuwe PLASWIJCKRESTAURANT, C.N.A. Looslaan te HILLEGERSBERG.

De agenda voor de vergadering luidt:

1. Opening en mededelingen
2. Ingekomen stukken
3. Notulen van de Verenigingsvergadering van 25 november 1980
4. Verslag over het Verenigingsjaar 1980
5. De staat van de monumenten en enkele monumentwaardige bouwwerken
6. Verantwoording uitgereikte oorkonden en schildjes voor goed onderhouden/gerestaureerde gebouwen
7. Jaarrekening 1980 en begroting 1981
8. Benoeming financiële commissie
9. Wijzigingen Huishoudelijk Reglement
10. Verkiezing bestuursleden
11. Machtiging aan het Bestuur tot oprichting van een Stichting
12. Gedachtenwisseling over door de leden naar voren te brengen knelpunten en suggesties
13. Rondvraag
14. Sluiting

TOELICHTING:

- 3. De notulen liggen vanaf circa 19.30 uur in het Plaswijckrestaurant voor leden ter inzage
- 4. 5, 7, 9 en 11. De stukken treft u in dit nummer aan. De wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement betreffen inhoudelijk het uitbreiden van het Bestuur tot zeven personen; voorts worden enkele formele correcties voorgesteld
- 8. Statutair is de heer A.W. van Blitterswijk aftredend en niet herkiesbaar. Het Bestuur stelt voor in zijn plaats te benoemen de heer M.D. van Wensveen en de heren M.A.M. Jacobs en A. Kolpa te herbenoemen.
- 10. Indien de wijzigingen van het Huishoudelijk Reglement betreffende het aantal bestuursleden wordt aanvaard, stelt het Bestuur voor op de twee nieuwe plaatsen te benoemen de heer J. Fens en de heer A.D. de Jonge.

Gewone en buitengewone leden kunnen tegenkandidaten stellen; deze moeten uiterlijk een half uur voor de vergadering bij het Bestuur zijn opgegeven. Elke kandidaat moet worden ondersteund door (minstens) vijf leden.

Gewone leden die verhinderd zijn de vergadering bij te wonen kunnen een ander lid (maar geen bestuurslid) schriftelijk machtigen namens hen op te treden en te stemmen. Een lid mag niet meer dan vier volmachten aannemen.

De voorzitter van de Vereniging,

Ir G. Tuijnenburg Muijs

Huishoudelijk Reglement

Het is in de praktijk gebleken dat de belasting van de vijf Bestuursleden van de Vereniging nogal hoog is. Daarom heeft het Bestuur besloten dat het wenselijk is het aantal Bestuursleden uit te breiden tot zeven. Dit kan evenwel niet zonder wijziging van het Huishoudelijk Reglement (de Statuten schrijven slechts een oneven aantal Bestuursleden van tenminste vijf voor).

De nodige voorstellen treft u hieronder aan. Slechts wanneer deze (eventueel in een enigszins gewijzigde vorm) zijn aangenomen kunnen twee nieuwe, inmiddels door het Bestuur voorgedragen, Bestuursleden worden verkozen.

Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt enkele andere wijzigingsvoorstellen op het Huishoudelijk Reglement te doen. Deze zijn van ondergeschikte aard en hebben geen principiële betekenis.

HUIDIGE TEKST

ARTIKEL 1, vierde zin

"Aanmeldingen, welke binnenkomen vóór het van kracht worden van dit Huishoudelijk Reglement worden geacht te zijn binnengekomen op de datum van het van kracht worden van dit Reglement."

Deze zin, betreffende het aanmelden van nieuwe leden, was alleen van toepassing rond de oprichting van de Vereniging, en heeft thans alle zin verloren.

ARTIKEL 15.

"Het Bestuur bestaat uit vijf leden: Voorzitter, Secretaris, Penningmeester, Vice-voorzitter en Algemeen Adjunct."

Met deze wijziging wordt een zeven-persoonsbestuur mogelijk. De taak van de nieuwe functionarissen wordt verderop geregeld.

ARTIKEL 16.

"Wijzigingen in de samenstelling van het Bestuur worden binnen de Vereniging onmiddellijk van kracht. Overigens kan het Bestuur in de nieuwe samenstelling eerst optreden nadat deze wijzigingen zijn ingeschreven in het Verenigingenregister te Rotterdam."

Het is niet voor elke Bestuurswijziging nodig de inschrijving in het Verenigingenregister te veranderen (met name wanneer functies anders dan Voorzitter, Secretaris of Penningmeester, worden gewisseld).

ARTIKEL 19, derde zin

"Bij Bestuursbesluit kunnen evenwel bepaalde archieven berusten bij daartoe geëigende Verenigingscommissies, onverlet" enzovoorts.

Dit artikel behandelt de taken van de Secretaris. Hij beheert de archieven, maar ook andere Bestuursleden moeten dit kunnen doen (naast commissies):

ARTIKEL 21^a

KOMT NU NIET VOOR.

Als uitvloeisel van art. 15, nieuw, wordt hier geregeld hoe de verantwoordelijkheden van de twee nieuwe Bestuursleden vast komen te liggen (de taken van de Vice-voorzitter en de Algemeen Adjunct zijn in de artt. 21 resp. 22 geregeld).

ARTIKEL 33, derde zin

"De Penningmeester is bevoegd met buitengewone leden en donateurs in individuele gevallen" enzovoorts.

Dit artikel staat de Penningmeester toe de contributie in termijnen te ontvangen, evenwel niet bij gewone leden! De wijziging maakt het hem in alle gevallen mogelijk.

VOORSTEL

TE VERVALLEN.

"Het Bestuur bestaat uit zeven leden: Voorzitter, Secretaris, Penningmeester, Vice-voorzitter, Eerste Commissaris, Tweede Commissaris en Algemeen Adjunct."

"Wijzigingen in de samenstelling van het Bestuur worden binnen de Vereniging onmiddellijk van kracht. Overigens kan het Bestuur in de nieuwe samenstelling niet optreden zolang noodzakelijke wijzigingen in het Verenigingenregister te Rotterdam niet zijn geregistreerd."

"Bij Bestuursbesluit kunnen evenwel bepaalde archieven berusten bij andere Bestuursleden of bij daartoe geëigende Verenigingscommissies, onverlet" enz.

"De taken van de Eerste Commissaris en van de Tweede Commissaris worden door het Bestuur vastgesteld."

"De Penningmeester is bevoegd met leden en donateurs in individuele gevallen" enzovoorts.

De geldende tekst van (de Statuten en) het Huishoudelijk Reglement ligt bij de leden van het Bestuur ter inzage, en is in zéér beperkte mate voor leden verkrijgbaar.

Jaarverslag

VAN DE VERENIGING STEDEBOUWKUNDIG WIJKBEHOUD
HILLEGERSBERG, SCHIEBROEK EN TERBREGGE, OVER HET VERENIGINGSJAAR VAN
1 JANUARI 1980 TOT EN MET 31 DECEMBER 1980.

Het derde verenigingsjaar is in vergelijking met de vorige perioden een tamelijk rustig jaar geweest.

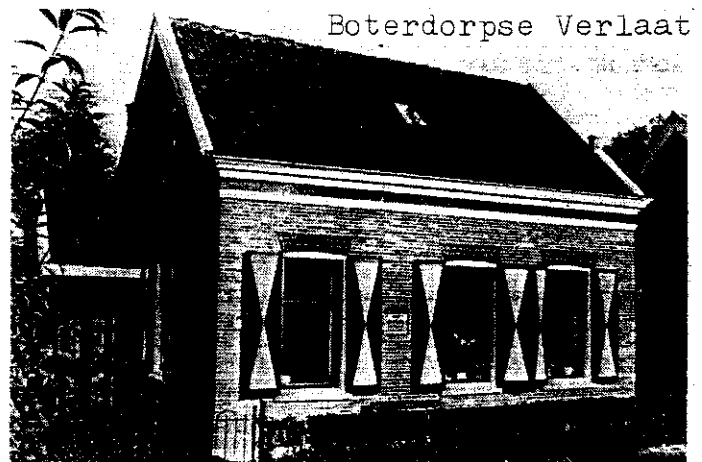
Het ledental groeide gestaag en de Vereniging hoefde zich dit jaar minder als "actiegroep" op te stellen. Men kon wat meer tijd besteden aan aangenamer zaken zoals het uitgeven van het begrippenboekje "Ruimtelijke Ordening en Bouwen in Kort Bestek" dat werd verzorgd door de juridische commissie onder leiding van Mr. M. E. Pietermaat-Kros. De studie- en inventarisatiecommissie startte met de voorbereiding tot uitgave van het boekje "Wandelen door Hillegersberg, Schiebroek en Terbregge", een deel van het afstudeerwerk van Ir. Jack Fens.

Nog een aangename taak voor de Vereniging was het uitreiken van oorkonden en schildjes aan diegenen die door zorgvuldig onderhoud van hun huis hiervoor in aanmerking kwamen. Dat wij voor het persoonlijk uitreiken van deze oorkonden de voorzitter van de wijkraad, de heer W. Noorder, bereid vonden, was voor ons opnieuw een bewijs van de goede samenwerking die de Vereniging met deze wijkraad mag hebben.

De jaarlijkse LEDENVERGADERING werd dit jaar gehouden op vrijdag 2 mei en wel in het voormalig raadhuis van Schiebroek aan de Ringdijk, welk pand deze dag precies vijftig jaar bestond. Daar de voorzitter van de Vereniging, Ir. D. van der Veen, te kennen had gegeven door drukke werkzaamheden niet langer deel te kunnen uitmaken van het bestuur vond tijdens deze vergadering een bestuurswisseling plaats. Het bestuur is nu als volgt samengesteld: Ir. G. Tuijnenburg Muijs: voorzitter, mevrouw S. H. Kuperus-Gret: secretaris, de heer J. J. Zanstra: penningmeester, mevrouw Mr. B. W. van der Veen-van Lessen: vice-voorzitter en de heer P. J. Overbeek: algemeen adjunct. Voorafgaande aan deze vergadering waren de leden in de gelegenheid gesteld onder leiding van de heer L. Kok een wandeling door het er tegenover gelegen Plaswyckpark te houden.

De NAJAARSBIJeenkomst werd gehouden op 25 november 1980 in het gebouw "De Brandaris" onder het motto "Verleden en Toekomst". Hier vond de uitreiking plaats van de reeds eerder genoemde oorkonden terwijl tevens twee sprekers de aandacht vroegen: de heer P. Ratsma, medewerker Gemeente-archief, sprak over het verleden (Hillegersberg en Schiebroek, een verstedelijkt veenlandschap) terwijl de voorzitter van de wijkraads-structuurplanwerkgroep, de heer P. van Ruitenburg de aanwezigen één en ander vertelde over het structuurplan Rotterdam-Noord.

CONTACTEN MET DE LEDEN. In februari 1980 is weer een rondschrijven aan de leden gericht en de publicaties nummer 4 en 5 zijn respectievelijk in april en oktober 1980 verschenen.

MONUMENTENBELEID. De werkgroep Rotterdams Monumentenbeleid is enige malen bij elkaar gekomen maar helaas heeft één en ander nog niet tot daadwerkelijke resultaten geleid.

COMMISSIES. Behalve de reeds in dit verslag genoemde activiteiten van verschillende commissies is ook een nieuwe commissie van start gegaan: de commissie Bergse Plassen, die zich bezig houdt met de verwickelingen rond de Bergse Plassen. Op advies van deze commissie heeft het Bestuur bij de gemeente Rotterdam reeds enige keren van haar zorgen doen blijken en ook de gemeente verzocht bepaalde onderhoudswerkzaamheden te laten verrichten. De studie- en inventarisatiecommissie is enige maanden geleden begonnen haar vergaderingen in het openbaar te houden. Men heeft hiervoor het Dorpshuis in de Kerkstraat als vergaderplaats uitgezocht. De vergaderingen worden vooraf aangekondigd in de Koerier. Deze aankondigingen worden geïllustreerd door de heer D.Klamer.

De WIJKRAADSVERGADERINGEN en COMMISSIEVERGADERINGEN werden regelmatig bezocht door de heer P.J.Overbeek.

Er is van gedachten gewisseld over het oprichten van een STICHTING die tot doel zal hebben het benodigde kapitaal bijeen te brengen voor de aankoop van bedreigde panden in de wijk.

AANDACHTSPUNTEN.

De volgende concrete ontwikkelingen hebben onze aandacht gehad:

WIJKVERDICHTING SCHIEBROEK - STRUCTUURPLAN ROTTERDAM-NOORD.

Beide hebben onze volle aandacht. De Vereniging heeft deelgenomen in de werkgroep structuurplan van de wijkraad. De door ons behartigde aspecten zijn grotendeels door de werkgroep overgenomen en hiervan is zelfs iets terug te vinden in het voorontwerp structuurplan.

ADRIAANSTICHTING: de Vereniging heeft de wijkraadsleden gewezen op een aantal bepalingen die het voortbestaan van het gebouw aan de Straatweg in de weg zouden kunnen staan. Zoals bekend is de Vereniging een voorstander van het behoud van dit gebouw.

OUDE RAADHUIS. Toen geconstateerd werd dat er in het Oude Raadhuis interne verbouwingen plaats vonden heeft de Vereniging onmiddellijk contact opgenomen met het Grondbedrijf Rotterdam en met Monumentenzorg. Dit heeft niet kunnen verhinderen dat het interieur gedeeltelijk is gesloopt, maar de Vereniging hoopt dat erger hierdoor toch is voorkomen en dat én gemeente én Monumentenzorg zullen eisen dat het Oude Raadhuis weer zal worden teruggebracht in de staat waarin het zich na de restauratie van enkele jaren geleden bevond.

Wij hebben contact gehad met de Haasgroep over de slechte toestand waarin de boerderij KLEIWEG 375 zich bevindt.

Verder betreuren wij het slopen van twee oude pandjes in de Bergse Dorpsstraat, de sloopplannen van de St.Liduinastichting aan de Burgemeester de Villeneuvesingel en het feit dat er nog geen oplossing is gevonden voor de pandjes Streekade 25/26. Hiermee en met het voortbestaan van de Christus Koningkerk (Statenlaan) zal de Vereniging zich blijven bezighouden. Ook is dit het geval met de nieuwbouwplannen Kerkstraat / Bergse Dorpsstraat en de herbouwplannen van het koetshuis Lommerijk.

Wij zijn er ons van bewust dat deze opsomming niet volledig is maar we menen hiermee de belangrijkste punten toch wel genoemd te hebben.

Bomen in de verharding

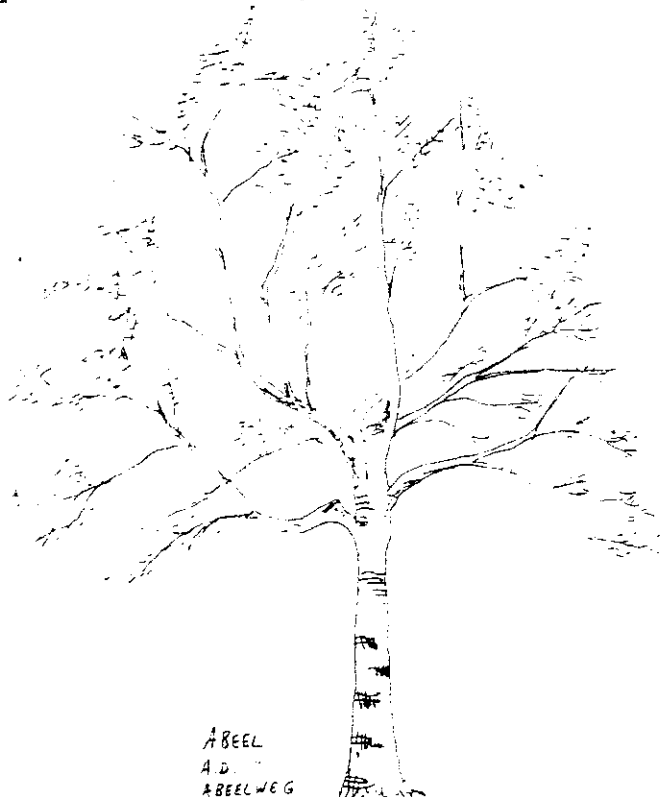
Op 5 februari 1981 organiseerde de studie- en inventarisatiecommissie van de Vereniging een avond die speciaal gewijd was aan bomen. De heer Zorge, gemeentelijk bomenspecialist, hield een lezing met dia's over "bomen in de verharding". Het was de talrijke aanwezigen in het Dorpshuis Oud Hillegersberg niet direct duidelijk wat er precies met de titel van de lezing werd bedoeld. Dankzij vele dia's - vanuit alle delen van de stad - bleek al snel dat "bomen in de verharding" het niet gemakkelijk hebben.

Kijk maar eens goed: daar staan ze, dunne iele boompjes op het snijpunt van twee of vier parkeerkommen. Een miniem betonrandje onder-om de stam met wat aarde erin. Daar moeten ze het mee doen. Op de dia's is duidelijk te zien hoe dergelijke bomen achterblijven in hun groei. Bomen in een groenstrook zijn, terwijl ze in dezelfde tijd geplant zijn, soms tweemaal zo groot als die "in de verharding". Welke factoren spelen daarbij een rol? De heer Zorge gaf er een leerzame opsomming van. In de eerste plaats natuurlijk de watertoevoer.

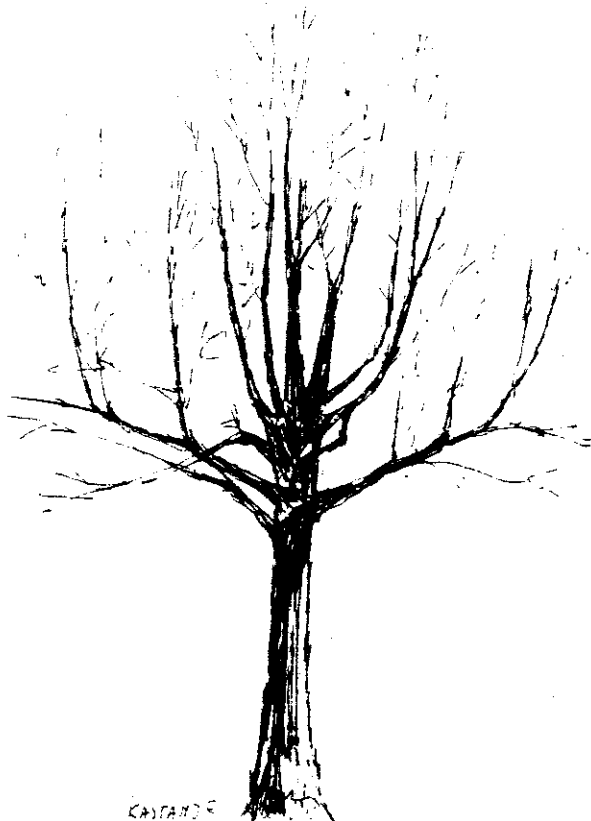
Asfalt en de verharde bestrating van parkeerplaatsen laten geen of nauwelijks water door. De bovenlaag van wegen en parkeerplaatsen wordt zó stijf aangewalst dat één kubieke centimeter wel 50 kilo kan dragen, met oog op het gewicht van auto's (die natuurlijk niet mogen wegzakken). Een dergelijke verharding is voor boomwortels funest. Vaak zie je dan ook dat de wortels van bomen vlak onder het betratingsoppervlak naar boven komen in een poging om nog wat water en lucht te krijgen.

De heer Zorge liet dia's zien van parkeerterreinen waar de bomen al in augustus herfstkleuren vertoonden, een onnatuurlijk signaal dat er iets mis is.

Eén der zaken waar hij voor ijvert is dan ook het vergroten van de ringen met aarde, die om bomen worden heengelegd. Het liefst zou hij zien dat iedere boom een flink stuk grond kreeg maar ja, zo iets gaat dan dikwijls ten koste van parkeerplaatsen en "de parkeernorm" is heilig. Zo gaat dat.

ABEEL
A.D.
ABEELWEG

KASTAAN
A.D. KASTAANWEG

Bomen in de stad: ze staan wat vreemd tussen weg en trottoir, naast lichtmasten en tussen parkeer-
kommen. Als ze geluk hebben staan ze in een tuin of grasveld, maar als ze tussen twee asfaltbanen in staan moeten ze vechten voor hun leven, meestal tevergeefs!

Wie met het oog van de heer Zorge beter gaat opletten wat er alzo met "bomen in de stad" aan de hand is wordt een beetje treurig. Denken we wel genoeg na over bomen? Al te vaak worden ze als "dingen" beschouwd en niet als levende wezens met eigen behoeften en bestaansrechten. Waar blijft de "universele verklaring van de rechten van de boom"?

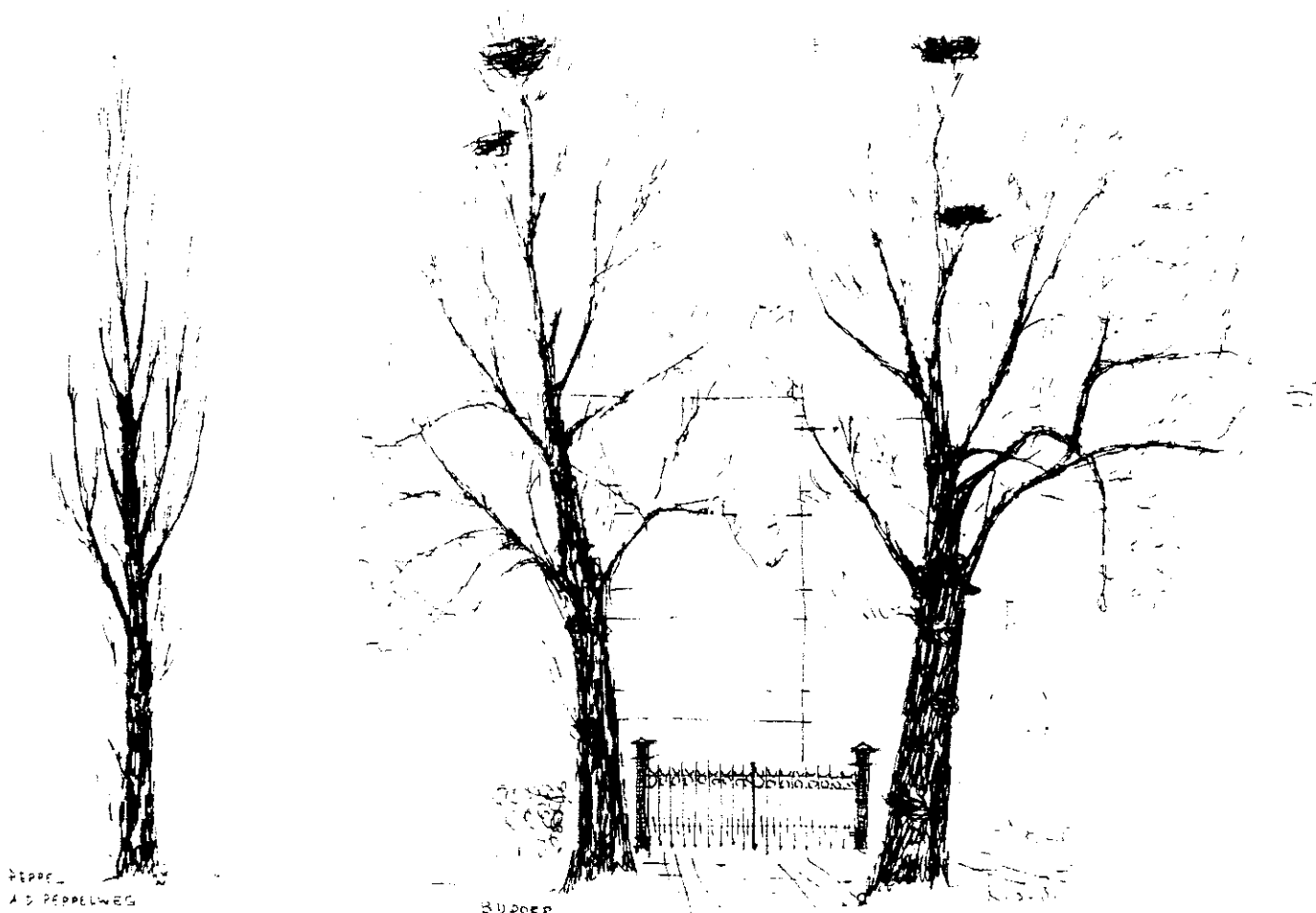
Een hoopvol teken is dat de heer Zorge sedert een jaar inzage krijgt in alle herbestravingsplannen. Samen met de mensen van gemeentewerken bespreekt hij vooraf welke extra zorg er aan bestaande of nieuwe planten bomen moet worden besteed. Zo wordt er bijvoorbeeld op gelet dat bestaande bomen bij graafwerkzaamheden worden ontzien. Er mag

geen dragline aan te pas komen, maar de grond moet voorzichtig met de schop worden weggegraven. Daardoor voorkomt men dat delen van de stam worden beschadigd, wat vroeger maar al te vaak tot het langzaam afsterven van bomen heeft geleid.

Om dezelfde reden wordt er voor gezorgd dat de geasfalteerde fietspaden - die in het kader van het fietspadenplan worden aangelegd - niet té dicht langs bestaande bomenrijen worden geleid.

Een andere voor bomen ongunstige factor is de kwaliteit van het ophogingszand. Omdat de voorraad zoet zand begint op te raken wordt er steeds vaker zout zand bij herbestravingsstrategieën gebruikt. Dit zout, dat via regenwater tot aan de wortels doordringt, is funest voor bomen. De boom "verbrandt", dat wil zeggen dat de kruin aan de kant waar zout zand werd opgebracht bruin en dor wordt. Daarom moet de Plantsoendienst er attent op zijn dat er in de nabijheid van bomen met zoet zand wordt gewerkt.

vervolg pagina 13

De staat der monumenten en monumentwaardige gebouwen

Hillegersberg, Schiebroek en Terbregge.

A. BESCHERMDE RIJKSMONUMENTEN

Adres

Object en toestand ervan in maart 1981

Berg- en Broekse Verlaat

HOUTEN SCHUTSLUIS BIJ DE ROTTE.

In 1975 vernieuwd. Op de sluisdeuren werd in 1980 een beplating aangebracht. Helaas werd vergeten van te voren het hout te conserveren, zodat de sluisdeur naar de Plas tekenen van houtbederf vertoont.

Boterdorpse Verlaat

HOUTEN SCHUTSLUIS BIJ DE ROTTE.

In 1975 gedeeltelijk vernieuwd. Vele verticale steunbalken, ook die waaraan de Rotte-sluis hangt, zijn boven de waterlijn verrot. De houten portalen voor en achter de eigenlijke sluis zijn in 1979 vernieuwd.

Kerkdreef ong^d

SLOTTRUINE. Op het kerkhof het overblijfsel van een 13e eeuwse kasteeltoren. De grafplaten rond dit monument zijn in erbarmelijke toestand.

Kerkdreef ong^d

HEK van het kerkhof. MUUR rond het kerkhof, volgens de voorlopige lijst uit 1626, waarin twee hekpijlers met siervazen, Lodewijk XV en smeedijzeren hek. MUUR, vooral aan de oostzijde KRITIEK. Er is 2.20 m niveauverschil, zodat bij breuk een grondverschuiving kan ontstaan. De gemetselde steunberen zijn vervallen; in één groeit zelfs een kleine boom.

In de winter 1979-1980 stortte het bovengedeelte van deze muur over een lengte van drie meter in. Slechts de ijzeren steunberen houden het onderste gedeelte nog tezamen. Hiermee loopt het koor van de kerk direct gevaar.

vereniging stedenbouwkundig wijkbehoud hillegersberg schiebroek en terbregge

Kerkstraat 10

V.M.RAADHUIS. Gepleisterd rechthoekig gebouw met schilddak, waarop zeshoekig klok-ketorentje en waarin twee dakkapellen met gebogen bekroningen. Gevelsteen met wapens, waarboven een kroon. Het gebouw dateert uit 1752. In 1976 gerestaureerd. In goede toestand.

In September 1980 evenwel werd met een verbouwing aangevangen, om het gebouw als restaurant te kunnen gebruiken. Daarbij werden originele elementen verwijderd.

Kerkstraat ong^a bij 43

NED.HERVORMDE KERK. Laatgotische pseudobasiliek met oudere toren, omstreeks 1300, die in een latere periode verhoogd is. De vloer van de kerk dient te worden gerepareerd. Het orgel is aan restauratie toe.

Oude Raadhuislaan 1

GEPLEISTERD PAND zonder verdieping, met pannen schilddak, 18e eeuw, achter het v.m. raadhuis.

In 1976 gerestaureerd. In goede toestand.

Prinsemolenpad 72

PRINSEMOLEN. Poldermolen uit 1648. In goede toestand.

Terbregse Rechter Rottekade nr. 91

MOLEN "DE VIER WINDEN". Stelling-korenmolen uit 1776. In de winter 1979-1980 werden de heklatroosters vernieuwd en in de oorspronkelijke staat gebracht. Ook de houten omloop of balie wordt vernieuwd. In december 1980 werd de omloop door een takelwagen over een vijftal meters vernield. Deze schade was in maart 1981 nog niet hersteld. Het inwendige van de molen is in slechte toestand zodat bezichtiging gevaar zou opleveren. De molen mag niet draaien.

Terbregse Rechter Rottekade nr. 240

BOERDERIJ uit de achttiende eeuw, met dwars-huis onder hoog pannen-schilddak; rechts een opkamer. Vensters met zesruit schuiframen.

Werd in 1976-1977 geheel gerestaureerd. In november 1980 werd de Verenigingsoorkonde verleend en het schildje op de gevel aangebracht. Beoordeling: "Goed gerestaureerde boerderij, gaaf in totaal en in detail".

B. ENKELE MONUMENTWAARDIGE BOUWWERKEN.

Ringdijk - Peppelweg

KERKHOFHEK. Het hek van het kerkhof met opschrift "Gedenkt te sterven" uit 1903 werd in 1979-1980 gerestaureerd door de Vereniging Stedenbouwkundig Wijkbehoud met subsidie uit het wijkraadsbudget voor kleine verbeteringen in de wijk.

De staat der monumenten en monumentwaardige gebouwen vervolg van pagina 9

Grindweg 19

WOONHUIS uit de 18e eeuw. Gepleisterd rechthoekig gebouw met schilddak. Bijbehorende schuur (achter in de tuin) in bouwvallige staat. Het huis is in 1978 wat opgeknapt maar zou eigenlijk algehele restauratie behoeven.

C.N.A. Looslaan 15

WOONHUIS. Gebouwd in 1937-1938. Architect: Brinkman en Van den Broek. In uitstekende staat van onderhoud.

Molenwerf 6 - 20

RIJ KLEINE WOONHUIZEN. In vrij goede toestand, uitgezonderd no. 6.

Straatweg 193

VILLA "SUZANNA". Nog steeds achterstallig onderhoud aan dak, goten en daklijsten van het achterhuis.

Straatweg 244

WOONHUIS "Rozenberg". In 1973-1976 door de huidige eigenaar geheel gerestaureerd. In zeer goede staat. In november 1980 werd de Verenigingsoorkonde verleend en het schildje op de gevel aangebracht. Beoordeling: "Bijzonder zorgvuldig onderhouden geheel van pand en tuin".

Straatweg 206

WOONHUIS. In vrij goede toestand. De dakkapellen (met leien) dienen evenwel deskundig te worden gerepareerd.

Straatweg 171

HOEVE "VRUCHTENBURG". De zijgevel aan de noordzijde is in slechte toestand; de houten kroonlijst aan de voorzijde met opschrift: Vruchtenburg werd in 1980 gerepareerd. De vrijstaande schuur (uit ca. 1860) is in slechte toestand.

Straatweg 121-123

WOONHUIZEN. De dakkapellen zijn aan onderhoud toe; ze zijn in verwaarloosde toestand.

Statenlaan, Adr. Paauwlaan
I. van Hoorn beecklaan

R.K.KERK, gebouwd in 1928. Architect H.J.P. de Vries. Verkeert in goede staat.

Kleiweg 375 "Kleihof"

BOERDERIJ uit eind 19e eeuw. Is dringend aan restauratie toe. Het dak van het hogere woongedeelte is bijzonder slecht.

Grindweg 93

WOONHUIS "De Jongenjoris". Daterend uit 1878, werd in 1975-1976 door de huidige eigenaar geheel gerestaureerd. In november 1980 werd de Verenigingsoorkonde uitgereikt en het schildje aan de gevel aangebracht. Beoordeling: "Goed gerestaureerde boerderij".

Grindweg 47

WOONHUIS "Hildegaeerde".
Daterend uit 1910. In 1979 werd het verval-
len huis door de huidige eigenaar grondig
gerestaureerd. In november 1980 werd de Ver-
enigingsoorkonde uitgereikt en het schildje
op de gevel aangebracht.
Beoordeling: "Goed gerestaureerde boerderij".

Boterdorpse Verlaat 1

WOONHUIS, daterende uit 1907. In 1979-1980
door de huidige eigenaar geheel gerestau-
reerd. Ofschoon het interieur grondig werd
veranderd werd het uiterlijk niet aangetast.
In november 1980 werd de Verenigingsoorkon-
de verleend en het schildje aan het huis be-
vestigd.
Beoordeling: "Mooi monumentwaardig huisje,
prima onderhouden".

Diamantweg 11

WOONHUIS daterend uit 1923. Gehonoreerd met
de Verenigingsoorkonde en het schildje in
november 1980, omdat de eigenaar het huis
57 jaar lang steeds goed heeft onderhouden
en in de oorspronkelijke toestand heeft be-
houden.
Beoordeling: "In de sector van de kleine
woningen een goed onderhouden pand en één
van de weinige dat in de oorspronkelijke
toestand is gebleven".

Straatweg 101

WOONHUIS "Zonnerijk", daterend uit het mid-
den van de 19e eeuw; werd zorgvuldig in
stand gehouden, zowel uiterlijk als wat
het interieur betreft. Schildje en Vereni-
gingsoorkonde werden in november 1980 uit-
gereikt.
Beoordeling: "Zeer goed onderhouden pand,
geheel in zijn karakteristieke waarde ge-
laten".

'SCHILDJES'

In de bovenstaande "Staat der monumenten en monumentwaardige gebouwen"
is zeven maal onder het adres een ruit aangegeven. Bij lezing van de
staat zal u zijn gebleken dat het hier panden betreft die door de Vere-
niging zijn onderscheiden wegens het goede onderhoud of de restauratie
door de eigenaren.

Er zijn beslist nog meer panden in onze wijken die voor deze onderscheiding in
aanmerking komen. Ook u kunt (al dan niet voor uzelf) een goed gerestaureerd of
bijzonder goed onderhouden pand (of terrein!) bij het Bestuur voor deze onder-
scheiding voordragen. Het Bestuur legt alle voordrachten om advies voor aan een
onafhankelijke en deskundige commissie van drie personen.

In aanmerking komen gebouwen die monumenten zijn, of die door de Vereniging als
monumentwaardig, beeldbepalend of beeldondersteunend zijn aangemerkt, danwel die
welke in een gevoelige historische omgeving zijn gebouwd. Daarnaast kan de onder-
scheiding worden verleend voor een terrein dat uit een oogpunt van de (cultuur)-
historie, het landschap de natuurwetenschappelijke waarde of het milieubeheer
belangrijk is.

Alles is nauwkeurig omschreven in het desbetreffende Verenigingsreglement van
15 mei 1979, maar u mag ook "zo maar" een voorstel doen!

De smid vertelt.....

Praten met de smid Cor van Willigen (61) betekent zo'n slordige 125 jaar familie-geschiedenis overhoop halen.

Grootvader van Willigen had vier zonen en één dochter. Hij bezat een scheepsbedrijfje aan het Zwaanshals. Voor 1903 lag dit nog op Hillegersbergs grondgebied. Maar dat is een verhaal apart.

(Noot van de schrijver).

Het bedrijfje "De Hoop" genaamd kon niet voor allemaal brood op de plank brengen. Dus trok Cor's vader eruit en begon aan de Straatweg in Hillegersberg een smederij en een klein jachtwerfje.

Werden in het Zwaanshals vracht- en mestvletten gebouwd, bij Cor's vader in Hillegersberg liepen de eerste kleine jachten van stapel. Dat begon in 1922.

Cor was een jochie van twee jaar. "Ik ben dus geen geboren Bergenaar" vertrouwt hij me toe.

"Vaders verhuizing van het Zwaanshals naar de nieuwe bestemming was een hele klus. Het ging over de Rotte, door het Berg en Broekse sluisje, onder de Tivolibrug (ophaalbrug) door naar de Achterplas. Voordien was op diezelfde plek een scheepswerfje van Wurth gevestigd. Vader van Willigen (dit jaar 90) liet echter de nadruk vallen op de smederij en dat bleek weldra een goeie greep.

De toen nog zelfstandige Hillegersbergse gemeentebedrijven Gas, Water, Brandweer, Bestrating etc. ontdekten al gauw dat er een goed vakman in het dorp was komen wonen. Specialist in het vervaardigen van alle mogelijke gereedschappen (straatmaakershamers, beitels, sluishaken voor het open en dicht duwen van de sluisdeuren). Ook de gereedschapswagen van de brandweer werd met handgemaakt gereedschap van de meestersmid ingericht.

Het "haantje van de toren" van de Hillegondakerk,

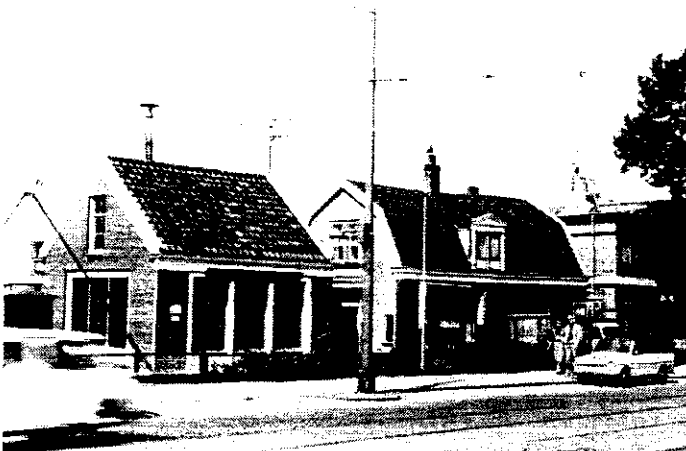
Ja - vervolgt Van Willigen - de Straatweg zag er in mijn jongensjaren wel even anders uit. Aan beide zijden een sloot met alle mogelijke bruggetjes. Hier tegenover bijvoorbeeld was de Speel- en Theetuin van Mager. Menig dorpskind maakte daar voor het eerst kennis met de avonturen van Jan Klaassen en zijn onafscheidelijke Katrijn.

Schuin aan de overkant was het Polderhuis waar de heer Kluit zetelde. Ach, iedereen kende immers iedereen op de Straatweg. Paardenwagens, rijtuigen, de paardentram, ja, zelfs hondekarren; dat was het verkeer in die dagen.

Op de eilandjes in de Achterplas stond nog geen huisje. Pure veenplassen, woest en ledig. Een geweldig brok ruige natuur met een rijke flora en fauna.

Ik ben enig kind en kwam op mijn 14e via de Ulo bij vader in de zaak en leerde van hem het vak. In de avonduren haalde ik de vakdiploma's. Zo ging dat".

Senior Van Willigen stopte drie jaar geleden om gezondheidsredenen. Hij woont nu samen met zijn vrouw in het Bejaardenoord Arcadia. Maar zo nu en dan komt hij nog graag eens om het hoekje kijken hoe zoonlief reilt en zeilt.

Het huis van smid V.d. Willigen, Straatweg 141

"En de toekomst?" - vraag ik.

"Ja, na mij houdt het op" zegt hij bedachtzaam. "Ik heb drie dochters dus een opvolger is er niet bij. Ik heb nog steeds veel werk, zowel van particulieren als van de gemeente. Die relatie is gebleven. Helaas geen opwekkende opdrachten, want het is in hoofdzaak herstelwerk van vernielingen, zowel op straat als in de openbare gebouwen. Dat kost schatten, niet leuk meer."

We gaan nog even naar vroeger. Achter ons het vonkend vuur, het aanbeeld, de hamers en tangen. "Vakmanschap is meesterschap" bestaat echt, denk ik.

"Vroeger lasten we lekkende, onder druk staande gasbuizen. De brandweer hielde de boel dan nat. Het draaiwerk van de Tivoli-brug repareerden we 's nachts, want dan was er toch bijna geen verkeer.

Een nieuwe brandtrap voor de graanmolen "De Korenbloem" van Stok en De Boer aan de Molenwerf werd gemaakt, evenals een sier-

smeed grafhek voor het familiegraf van Ruys (staat nog op het kerkhofje). De laatste restauratie aan de Hillegonda kerktoren, het haantje compleet met het draai- en siersmeedwerk.

Dat was een huzarenstukje! Het hele spul heeft hier nog naast het huis gestaan!

En verder? Als ik gezond blijf ga ik door tot mijn 85e. Daarna ga ik het wat rustiger aan doen, want ik ben geen jongen die bij moeder de vrouw in de kamer gaat zitten. Mijn vak is tevens mijn hobby."

"Zullen we het er maar op houden dat je smederij dan je hobbykamer wordt?" stel ik voor.

"Dat is nog niet eens zo'n gek idee. Dan hou ik altijd nog een beetje aanloop.

En schrijf me maar in voor jullie "kluppie", want daar sta ik wel achter", besluit hij.

maart 1981, Leen Kok.

Bomen in de verharding vervolg van pagina 7

Aan de voor bomen nadelige factoren moet er nog één worden toegevoegd: het trillen en dreunen van de bodem als gevolg van intensief verkeer. Sommige boomsoorten, bijvoorbeeld essen, zijn daar erg gevoelig voor, andere, zoals bijvoorbeeld platanen, veel minder. Kijk maar eens naar de platanen langs de Coolsingel en de Molenlaan - om enkele drukke wegen te noemen - die het ondanks het verkeer redelijk kunnen bolwerken.

Uit het boeiende verhaal van de heer Zorge blijkt één ding overduidelijk: hij houdt van bomen. Zijn Dienst - de Plantsoendienst - knapt bomen op als ze de strijd om het bestaan dreigen te verliezen. Oude bomen worden zonnig geconserveerd zodat ze er weer een tijdje tegen kunnen. Het is moedgevend dat ook andere gemeentelijke afdelingen steeds meer oog krijgen voor het belang van groenvoorzieningen in de stad. Een stad zonder "longen" sterft af. Langzamerhand komt er meer begrip voor de vechters aan het groene front. Toch is er nog heel wat mentaliteitsverandering nodig - zoals bleek uit de dia-serie. Deze dia's zouden, om er nog meer mensen bij te betrekken, in bredere kring nogmaals moeten worden vertoond. Aan de vele bomenvrienden in de wijk zal het niet liggen. Zij

zien de heer Zorge graag nog eens terug.

Monumentwaardige bomen: U vindt ze in de tuinen van oude huizen, langs de Grindweg, de Hoge Limiet, de Straatweg en de Kleiweg. Soms staan ze op het trottoir omdat de grond die vroeger "tuin" was nu bij de openbare weg hoort. De vroegere sloten zijn gedempt, de weg werd verbreed en de bomen getuigen ervan hoe het geweest is. Naast het hek van het park "Bijldorp" staan bijvoorbeeld twee prachtige oude kastanjabomen die ieder jaar weer onderdak bieden aan twee reigerfamilies.

De Vereniging is voornemens het bomenbestand in de wijk te gaan inventariseren. Omdat de gemeente de "openbare" bomen al in kaart heeft gebracht, wil de Vereniging zich vooreerst beperken tot het bomenbestand in particuliere tuinen, voor zover het om bomen gaat die wat de soort, de afmetingen of de ouderdom betreft bijzonder zijn. Een aantal Verenigingsleden hebben al belangstelling voor dit initiatief getoond. Zodra er iets meer bekend is over deze nieuwe tak aan de verenigingsboom - die nu aarzelend bezig is om uit te botten - zullen wij U nader informeren.

Jaarrekening en begroting

Onderstaand treft u de jaarrekening 1980 aan, met de begroting van de inkomsten voor 1981. De begroting van de uitgaven voor 1981 wordt op de volgende pagina gegeven, wegens een andere verdeling van de posten.

<u>INKOMSTEN:</u>	Begroting 1980	Jaarreke- ning 1980	Begroting 1981
Contributies gewone leden	3800	3964,50	4050
Bijdragen donateurs	125	117,50	125
Buitengewone leden	50	25,--	50
Eénmalige bijdragen	100	38,50	50
Bijzondere inkomsten	50	99,10	100
Rentes	175	180,03	325
Totaal inkomsten:	4300	4424,63	4700

UITGAVEN:

Secretariaat	650	1282,03
Penningmeesterschap	50	18,70
Onkosten commissies	225	93,05
Zaalhuur	300	165,--
Propaganda	675	410,81
Publicaties	350	400,89
Bijzondere acties	450	8,25
Lidmaatschappen	75	25,--
Subsidies	100	25,--
'Schildjes'	325	654,10
Onvoorzien	300	--
Reservefonds	800	--
Totaal uitgaven:	4300	3082,83

In 1980 is voorts nog f100,-- uitgegeven ten laste van de rekening 1979 (ten bate van de op ons initiatief opgerichte werkgroep "Rotterdams Monumentenbeleid").

Het resultaat van de jaarrekening is:

Totaal inkomsten:	4424,63
Totaal uitgaven:	3082,83
BATIG SALDO:	1341,80

Het batig saldo komt ten goede aan het reservefonds, dat met het reeds per 1-1-'80 aanwezige kapitaal van f2782,40 nu f4134,20 bevat.

De kassituatie per 31-12-'80 is:	Bank	4099,84
	Postgiro	404,36
	Totaal:	4504,20

Dit bedrag is als volgt te specificeren:

Reservefonds	4124,20
Vooruitbetaalde contributies 1981	350,--
Vooruitbetaalde donaties 1981	30,--
Totaal:	4504,20

De boekwaarde van de bezittingen van de Vereniging is nihil, omdat de betreffende goederen bij aanschaf meteen geheel worden afgeschreven. Toch kan aan sommige zaken een zekere waarde worden toegekend, cq. kunnen er nog opbrengsten uit gaan voortvloeien, of hoeven enkele jaren geen kosten te worden gemaakt. Genoemd kunnen worden: de half-electrische schrijfmachine, 108 kaarten van Schiebroek 1771 (verkoopprijs f3,50), ca 150 brochures "Ruimtelijke ordening en bouwen in kort bestek" (ten dele gratis, voor nieuwe leden), 18 schildjes en bijbehorende oorkonden alsmede ca 100 dia's.

vereniging stedenbouwkundig wijkbehoud hillegersberg schiebroek en terbregge

Het ledenbestand.

Op 1-1-'80 kende de Vereniging 208 gewone leden, 8 donateurs en 1 buitengewoon lid. Naderhand bleek dat één gewoon lid al in 1979 was overleden, zodat bij de jaaraanvang het werkelijke aantal leden 216 was. In de loop van het jaar bedankten 7 gewone leden wegens verhuizing, 5 om andere redenen en 2 moesten wegens wanbetaling worden geroyeerd. Daarentegen meldden zich in de loop van het jaar 25 nieuwe gewone leden en één donateur. Op 1-1-'81 was het ledenbestand derhalve 218 gewone leden, 9 donateurs en 1 buitengewoon lid (samen 228).

Toelichting inkomsten.

De meeste inkomsten hangen nauw samen met het ledenbestand. Bij de éénmalige inkomsten mag een gift van US\$10 worden genoemd ten behoeve van het kerkhofhek in Schiebroek. De bijzondere inkomsten bestaan uit de opbrengst van verkochte kaarten 1771 en brochures "Ruimtelijke Ordening enz."

Toelichting uitgaven.

De post "Secretariaat" is aanzienlijk overschreden, met name wegens de aanschaf van een half-electrische schrijfmachine à f531,--. Hierover is van tevoren overleg gevoerd met de voorzitter van de financiële commissie. Overigens omvat deze post ook alle kosten van het contact met de leden, zoals de leden-exemplaren van "Tussen Wilgenplas & Rotte". Ook de uitgaven voor de zgn. Schildjesregeling vielen aanzienlijk hoger uit dan was begroot, mede omdat in de drukkosten van de bijbehorende oorkonden niet was voorzien (f118,--). De zaalhuur viel ook dit jaar weer mee, omdat niet betaald hoefde te worden voor het gebruik van het vm raadhuis van Schiebroek voor de jaarvergadering.

BEGROTING UITGAVEN (gewijzigde opstelling):

	uitgaven 1980	begroting 1981
Porti, tel., schrijfbehoeften	834,99	350
Drukwerk ledencontact	400,14	425
Vergader- en excursiekosten	238,81	375
Propaganda	337,--	450
Publicaties	400,89	400
Onkosten commissies	93,05	225
Lidmaatschappen	25,--	75
Subsidies	25,--	100
Bijzondere acties	8,25	400
Diversen	65,60	75
Onvoorzien	--	450
'Schildjes'	654,10	--
	<hr/>	<hr/>
Totaal uitgaven:	3082,83	3325
Toevoeging reservefonds	1341,80	1375

De oude posten Secretariaat en Penningmeesterschap zijn thans terug te vinden onder Porti etc., Drukwerk etc. en Diversen (waarbij onder Diversen vooral de algemene verenigingskosten, zoals de inschrijving bij de Kamer van Koophandel worden verstaan). De post Propaganda is aanzienlijk verlaagd, omdat de "overige" kosten van de jaarlijkse propaganda-avond nu (samen met de zaalhuur) onder de Vergader- en excursiekosten vallen.

In het algemeen zijn de uitgaven ongeveer gelijk geraamd als voor 1980; het Bestuur beoogt hetzelfde beleid te voeren als in het afgelopen jaar en nieuwe activiteiten die een duidelijke ingreep op de financiën plegen zijn daarbij niet voorzien.

De penningmeester,
J.J. Zanstra

Onze stichting

De Vereniging wil een stichting op gaan richten. Een stichting die zich kan bezighouden met het aankopen, restaureren en dan weer verkopen (of eventueel tijdelijk verhuren) van door de Vereniging waardevol geachte panden, welke worden bedreigd door b.v. verwaarlozing. De stichting heeft haar eigen financiële middelen maar het meer ideële werk laat ze aan de Vereniging over.

Bij het oprichten van de Vereniging is al voorzien dat het soms nodig kan zijn als uiterste maatregel om een waardevol gebouw te redden, dit pand aan te kopen met het doel het te restaureren. In artikel 4 van onze Statuten staat: "de vereniging tracht haar doel te bereiken door:(.....); d. het in eigendom en/of beheer nemen van bedreigde waardevolle elementen; (.....enzovoorts)". Dit is gemakkelijker gezegd dan gedaan, want hoe men het ook wendt of keert: met aankopen en meer nog met het restaureren van een pand gaan grote sommen geld gepaard. In sommige oude binnensteden wil het nog wel eens voorkomen dat voor een ruïneus pand slechts een bescheiden bedrag over tafel hoeft te gaan maar in onze wijken wordt zelfs voor een vrijwel krotachtig pand, om der wille van de grond, al gauw een bedrag van vele tienduizenden guldens, zo niet meer gevraagd. Zoiets is voor ons al een aanvangsinvestering waarvan de rentelasten waarschijnlijk niet zijn op te brengen. Daarnaast is het restaureren een dure liefhebberij: een vuistregel zegt dat (strikt zakelijk genomen) de helft van de restauratiekosten niet rendabel zijn. Dat wil zeggen dat de waardevermeerdering van het pand door restauratie slechts ongeveer de helft van de restauratiekosten is (en bij grote monumenten ligt het nog een beetje erger).

Een gewoon, leuk oud pandje kan daarom in het algemeen alleen maar door de liefhebbende eigenaar behoorlijk worden opgeknapt. Een eigenaar die er erg veel vrije tijd in wil stoppen en die zijn

beloning vindt niet in geld of toegenomen waarde maar in het goede resultaat. Voor de Vereniging moet er in elk geval van worden uitgegaan dat een restauratie van een pand een bijna onmogelijke opgave is.

TOCH NODIG

Aan de ene kant is het reëel toe te geven dat het voor de Vereniging slecht te doen is zich in onroerend goed te gaan begeven. Aan de andere kant is het een goede zaak dat de Vereniging formeel de mogelijkheid heeft iets aan te kopen: je weet nooit hoe plotseling gehandeld zou moeten worden. Helaas zijn er tijdens het nog maar korte bestaan van de Vereniging een aantal panden (o.a. in de Bergse Dorpsstraat) verdwenen, waar met voldoende geld wellicht behoud mogelijk was geweest. En het is niet moeilijk een handvol andere panden op te noemen waarvoor de toekomst er somber uit ziet. Met voldoende kapitaal, subsidies, goede relaties en een strakke organisatie moet daarvan een aantal te behouden zijn.

DILEMMA

Al geruime tijd wordt er binnen de Vereniging over gesproken op welke wijze actiever beschermd kan worden. Met name kwam het kip-en-ei probleem naar voren: moet je eerst de hand op een pandje leggen en dan de fondsen gaan verzamelen of moet je al geld bijeen brengen zonder direct kijk op een reële besteding te hebben?

Ongetwijfeld zal de eerste situatie bij de wijkbewoners meer aanspreken om de beurzen open te trekken maar je weet niet hoe ver je kunt springen. Toch is, na uitvoerige besprekingen in de studie- en inventarisatiecommissie, de juridische en de financiële commissie besloten om het tweede te kiezen: nu een stichting oprichten en klaar staan als het nodig is. De twee overwegingen hierbij zijn: ten eerste dat je al van te voren (in alle rust) een goede organisatie hebt opgebouwd, contacten gelegd enzovoorts; ten tweede is verondersteld dat de wijkbewoners liever geld voor dit doel aan een speciale stichting zullen schenken dan aan een (nog zo goedwillende) vereniging. Wat dit laatste betreft: ook al beheert de Vereniging speciale gelden voor dit doel nog zo zorgvuldig, het blijft denkbaar dat de Vereniging ooit een scheve schaats rijdt en daarbij dat speciale geld geheel of gedeeltelijk verspeelt. Een stichting biedt dus meer zekerheid dat het geld ook inderdaad wordt besteed voor het beoogde doel.

VOORLOPIGE OPZET

De preciese opzet van de stichting is nog niet rond. Toch lijkt het goed enkele overwegingen hier te vermelden. Hierbij zij opgemerkt dat bij het voorbereidende werk onder andere is gezien naar hoe een dergelijke stichting in een aantal andere plaatsen is opgezet. De Stichting (waarvoor de naam nog moet worden bedacht) zal door de Vereniging worden opgericht. Het Verenigingsbestuur zal de, of de meeste, bestuursleden van de Stichting benoemen. Wellicht zijn hier een aantal leden van het Verenigingsbestuur bij maar daarnaast kunnen ook Verenigingsleden en deskundige buitenstaanders worden benoemd. Gedacht wordt een enkele organisatie wellicht het recht te verlenen een stichtingsbestuurder te benoemen. In elke geval moet de Stichting een breed karakter hebben en formeel onafhankelijk van de Vereniging kunnen werken.

De Stichting moet in de eerste plaats zorgen een kapitaal bijeen te brengen. Als start kan de Vereniging een gedeelte van haar reserves overmaken. De Verenigingsleden die nu meer dan de minimum-contributie bijdragen, zal worden gevraagd welk deel zij naar de Stichting willen zien overgeboekt. Verder kan de Stichting eigen donateurs hebben en zullen legaten en schenkingen zeer welkom zijn.

In elk geval zal de Stichting nauw moeten samenwerken met de stichting "Stadsherstel Historisch Rotterdam", die enkele jaren geleden door het Historisch Genootschap Roterodamum is opgericht. Een doublet met die stichting zal er niet zijn omdat de aard van de te behandelen panden in onze wijken gewoonlijk niet op het terrein van de stichting "Stadsherstel Historisch Rotterdam" zullen liggen.

De Stichting zal zich bij een te restaureren pand met de hele zaak bezig houden: het onderhandelen over de aankoop, het bestek en de uitvoering, de exploitatie en/of de verkoop. Met behulp van deskundigen (in Stichtingscommissies?) moet het mogelijk zijn tot praktische en goedkope bouwprojecten te komen zoals voorbeelden elders laten zien. Hierdoor, en door (gemeentelijke?) projectgebonden subsidies moet er naar worden gestreefd de restauratie voor de Stichting rendabel te maken.

De Vereniging blijft haar taken behouden op alle overige gebieden: het bewust maken van de bewoners van de waardevolle stedenbouwkundige, historische elementen enzovoorts; het spreken met de overheid over bestemmingsplannen, het uitreiken van de schildjes, het opsporen van geschiedkundige achtergronden - kortom al die dingen die de Vereniging tot dusverre ook al doet. Dit dient dan tevens voor de ideële achtergrond van de Stichting.

Onze stichting vervolg van pagina 17

Er wordt verwacht dat in de eerste plaats via de Stichting vlotter gelden bijeen gebracht kunnen worden dan thans in Verenigingsverband. De circa f 5.000.- die de Vereniging thans bezit is weliswaar "niet niks" maar als het er op aan komt begin je er niet veel mee en erg lang kunnen we misschien niet wachten. In de tweede plaats wordt verondersteld dat in de Stichting een aantal mensen met speciaal voor dit doel nuttige vaardigheden (bv. architecten, financiers) kunnen worden samengebracht, die onvoldoende tijd hebben in het wijdere kader van de Vereniging mee te draaien maar wel op deze wijze aan "Wijkbehoud" willen en kunnen meehelpen.

Ten slotte wordt verwacht dat deze speciale Stichting in voorkomende gevallen een goede gesprekspartner voor met name de gemeente zal zijn. En per saldo denken we dat met deze Stichting een goede bijdrage aan het behoud van karakteristieke punten in onze wijken kan worden bereikt.

In de komende ledenvergadering wordt U gevraagd er mee in te stemmen dat het Bestuur tot het oprichten van een Stichting in bovengenoemde zin overgaat. Is die Stichting eenmaal een feit dan bevelen wij deze in Uw belangstelling aan.

STREEKPLAN

OOK DAT NOG .....

Een structuurplan geeft de grote lijnen van de toekomstige ontwikkeling van een (deel van een) gemeente aan. Een streekplan doet dat in nog veel grovere lijnen voor een provincie(deel). Rijnmond is bezig zijn streekplan te herzien, en is juist met de inspraak begonnen. Omdat de hoofdlijnen toch voor ons wel van belang zijn, is enige aandacht voor de Rijnmondplannen zeker op zijn plaats.

TUSSEN WILGENPLAS & ROTTE

Het Bestuur van de vereniging Stedebouwkundig Wijkbehoud Hillegersberg-Schiebroek-Terbregge wenst in contact te komen met gegadigden voor de functie van

Redacteur (M/V)

voor het halfjaarlijkse verenigingsblad.

FUNCTIE-INFORMATIE:

De functie behelst in de eerste plaats het aantrekken van schrijvers voor het blad; dit betekent ook het doen van suggesties voor onderwerpen. Voorts dient voor tijdige inlevering van de kopij te worden gezorgd. Het zelf schrijven van artikelen is niet uitgesloten, maar is geen eis. Tevens dient het contact met de drukkerij te worden onderhouden. Een opmaakredactrice is reeds aanwezig.

De geldelijke beloning voor deze functie is nul komma nul; de morele beloning door het Bestuur is bij voorbaat groot.

Belangstellenden gelieven zich in verbinding te stellen met de secretaresse, mw S.H. Kupeus-Gret, Bergse Plaslaan 11 (3054 AR Hillegersberg), tel. 224314, die ook de nodige inlichtingen kan verstrekken.

Een streekplan is voor de burgers niet van direct belang, maar omdat Rijnmond de bestemmingsplannen van (o.a.) Rotterdam moet goedkeuren, zullen die bestemmingsplannen toch aan de hoofdlijnen van het streekplan moeten voldoen, willen ze van Rijnmond hun rechtskracht krijgen (behoudens Kroonberoep; zie ook onze brochure "Ruimtelijke Ordening en Bouwen in kort bestek"). Eigenlijk zou een structuurplan op een streekplan moeten zijn gebaseerd, en dus later worden vastgesteld, maar zó zit de wereld niet in elkaar....

Wij zullen zo nodig ter zijner tijd Rijnmond van ons laten horen, maar u kunt nú al gaan meedoen aan de inspraak. U moet daarvoor contact opnemen met de afdeling Voorlichting en Inspraak van Rijnmond, Vasteland 96-104 te Rotterdam, telefoon 111320. U kunt daar al een aantal brochures krijgen en over de werkwijze worden geïnformeerd.

VOOR DE LAATSTE (?) MAAL:

Het structuurplan Rotterdam-Noord

Het is al voor de vijfde maal, dat wij in ons blad uw aandacht moeten vestigen op "ons" Structuurplan (Rotterdam-noord). Een plan dat in grote lijnen zou moeten aangeven hoe onze wijken er in de komende tien/vijftien jaar zullen gaan uitzien. Iets dat voor de kwaliteiten van onze woonomgeving van groot belang is!

Helaas moeten wij vaststellen dat het (voorontwerp-)structuurplan, zoals dat nu voor ons ligt, ons teleurstelt. Teleurstelt, omdat er nagenoeg niet wordt ingegaan op de (waarden van de) kwaliteiten van onze woonomgeving. Het enkel aanduiden van enige waardevolle (historische) buurten is daarvoor niet voldoende. Er is geen programma aangegeven volgens welke de bestemmingsplannen zullen worden herzien; er blijkt trouwens ook niet uit het structuurplan aan welke hoofdlijnen die nieuwe bestemmingsplannen zouden moeten voldoen. Het enige dat op dit vlak tot een zekere tevredenheid stemt, is dat wordt aangegeven dat voor de Bergse Plassen en de oude kern van Hillegersberg op korte termijn een nieuw bestemmingsplan komt. Maar hoe? Het lijkt interessant dat in het structuurplan een aantal "groene routes" voorkomt, maar de ambtelijke toelichting was dat dit slechts routes-naar-het-groen (waar?) zullen zijn. Dat stelt minder gerust, terwijl het ook volslagen onduidelijk is hoe men enerzijds het historische Terbregge wil handhaven, maar anderzijds daaromheen een 2100 woningen wil bouwen, die dan weer door bedrijfsgebouwen van de geluidshinder van de Rijksweg moeten worden afgeschermd. Het landschap rondom onze wijken heeft slechts waarde als bouwterrein en voor sportvelden, en het "dorpse" karakter van het overgrote deel van de wijken wordt niet waarderend genoemd.

G E S C H I E D E N I S

Velen zijn geïnteresseerd in de geschiedenis van onze eigen omgeving; het hiernaast genoemde boek bewijst dit weer. Het Bestuur heeft daarom gedacht dat het goed zou zijn binnen de Vereniging méér aan het verleden te gaan doen. Als u belangstelling heeft (bij voorbeeld om iets te schrijven of uit te zoeken), neemt u dan contact op met onze secretaresse, mw S.H. Kuperus, tel 224314.

De inspraak is nu vrijwel beëindigd; op 6 mei a.s. wordt door de daartoe ingestelde commissie van de wijkraad in een openbare vergadering (in de Melanchton Scholengemeenschap in Schiebroek) de laatste hand aan het advies voor de wijkraad gelegd, en eind mei zal de wijkraad haar definitieve advies aan de gemeente vaststellen. Tenminste.... dat is het programma, maar de wijkraad zal nog vragen om een langere termijn voor de inspraak. Of dat lukt is op het moment dat deze tekst ter perse gaat, nog niet bekend.

Daarna rest nog één mogelijkheid: het indienen van officiële bezwaarschriften wanneer het ontwerp-structuurplan ter visie ligt. Bij het huidige schema zal dat eind augustus/begin september a.s. zijn.

---

wandelen

door hillegersberg, schiebroek en terbregge

Het boek onder bovenstaande titel van ons lid J. Fens is een succes: de eerste druk is inmiddels uitverkocht. Dat is overigens geen probleem, want dezer dagen is de tweede druk uitgekomen.

Het boek laat zien in ca. 75 foto's en vertelt op dezelfde 60 pagina's wat de mooie, interessante en waardevolle plekken in de drie wijken zijn. Dit gebeurt aan de hand van routes die op kaartjes in het boek zijn aangegeven, zodat het echt mogelijk is al het goede te zien op enkele wandelingen door de wijk. In de tekst wordt vaak op de historische achtergrond ingegaan.

Het boek is weer te koop in de Bergse Dorpsstraat; bij kantoorboekhandel Carlier op nummer 114 en bij Boekhuis Heyink op nummer 35. Ook op onze jaarvergadering kan het boek worden gekocht; de prijs is onveranderd f 12,50.

Buitenplaatsen in Hillegersberg en Schiebroek

(vervolg Tussen Wilgenplas
en Rotte no.5)

Midden in het dorp, in de Kerkstraat, stond een groot huis, waar in de achttiende eeuw de Hillegersbergse heren woonden, dicht bij het raadhuis: de secretaris Jacob Schultz van Hagen en diens vader, de generaal der cavalerie, eveneens Jacob Schultz van Hagen, en de schout Elisa Hubert Sismus. Het stond in 1749 te boek als een "extraordinair plaizant erve met een hegt, sterk, weldoortimmerd en zeer commodieus huys, koets- en wagenhuys, koetziersslaapvertrek, stallinge voor 6 á 8 paarden". In 1750 werd eigenaar en bewoner de oud-schepen van Rotterdam, Pieter van Rijsoort, wiens zuster,

mevrouw Staal-van Rijsoort - zoals we gezien hebben - dichtbij, op de hoek van de Strekkade woonde. Voor het buitenplaatsje kwam naderhand de naam "Bergrust" in gebruik.

In het midden van de achttiende eeuw kwamen er aan de oostkant van de Rijweg, de tegenwoordige Straatweg, nog twee buitenhuizen bij. Mr. Pieter de Ridder metamorfoseerde een klein huis tot een aanzienlijke woning, die in 1760 bekend staat als "Visvreugd", in dat jaar bewoond door de procureur Leendert de Kock. In 1773 werd het buiten onder de naam "Plantlust" gekocht door Vrouwe Jacoba de Mey, weduwe van Cornelis Mattheus van Schinne, die

Ridder Rust.

president-schepen van den Hove en Hoge Vierschaar van Schieland was geweest.

Naast "Visvreugd" en tegenover "Berglust" werd te zelfder tijd door de wolverver Clement van Eyck het buiten "Lamsrust" gesticht. Latere eigenaars ervan waren o.a. Adrianus van Ardenne en Mr. Jan van Teylingen. Van 1784 tot 1816 woonde hier de koopman-practizijn Andries van Loon, die de naam veranderde in "Binnenrust".

Ten slotte moet genoemd worden de door Jacob Kortebrand zo fraai getekende en door Dirk Smits zo lyrisch bezongen buitenplaats "Rigaes Rust" aan de Rotte onder Terbregge.

Toen Cornelis van der Does, koopman op de Baltische landen (Riga) in 1731 een erf met huis en ander toebehoren beoosten de korenmolen "De Vier Winden" kocht, was er nog geen sprake van een buitenplaats. Hij was het die een nieuw huis naast het oude bouwde, waaraan hij de naam gaf "Rigaes Rust" en dat in de twintig jaren dat hij en zijn vrouw er gewoond hebben uitgegroeid is tot een "zeer aangename buitenplaats met een weldoortimmert huys, voorzien van een groote met goudleer behangene en andere vertrekken en verdere commoditeiten."

In 1752 werd het lustoord gekocht door Mr. Jan van Teylingen, commissiegeneraal van de Raad op de Maas. Het is helaas slecht afgelopen met hem en met het huis. In 1774 scheidde hij van zijn vrouw, aan wie het huis werd toegewezen. Een goed jaar later ging het huis ten onder in een enorme brand, die het dorp Terbregge teisterde.

Overgaande naar het jaar 1820 - de Franse tijd was niet zonder gevolgen geweest - treffen wij in Hillegersberg een heel andere toestand aan dan zestig jaar tevoren.

Van de oudere zeventiende- en achttiende eeuwse huizen resteerden "Berglust", Bergrust" en "Blanckersberg". Het eerste was in het bezit van de makelaar Barend van Eck, die het in 1821 verkocht aan de directeur van de Maatschappij van Assurantie, Discontering en Beleening

Jan van der Wallen van Vollenhoven. Het werden de nadagen van wat een der fraaiste buitenplaatsen was geweest, al spoedig bewoond door een koopman-binnenschipper, een koopvaardijkapitein, een meester-metselaar en tenslotte een kastelein, die er een uitspanning en stalhouderij van maakte. In 1850 stond het herenhuis leeg; de laatste eigenaars, timmerman Pieter Bravenboer en schoolmeester Willem van den Hoonard lieten het slopen.

"Blanckersberg" was in 1820 al lang vervallen. Het achterhuis was omstreeks 1803 afgebroken, het voorhuis werd door vier gezinnen tegelijk bewoond.

"Bergrust" stond midden in het dorp en werd omstreeks 1820 achtereenvolgens verhuurd aan een chirurgijn en een kapitein-luitenant-ter-zee. Na een periode van verwaarlozing volgde herstel, toen burgemeester A.F.L. Bichon van IJsselmonde het had betrokken. In de nadagen woonden er nog een candidaat-notaris en de kantonrechter Mr. M.A. Swelengrebel. De bierhandelaar Hendrik Th. Kock liet het in 1885 slopen. Zes burgerwoningen kwamen ervoor in de plaats.

Het karakter van "Plantlust" was aan het einde van de achttiende eeuw al veranderd, toen de nieuwe eigenaar Jacob Overgaauw er een snuifmolen ging exploiteren. Het huis heette sindsdien "Windlust" en werd in 1820 nog in volle fleur, bewoond door de vice-admiraal Alexander Gijsbert Cornelis de Virieu. De makelaar Barend van Eck, die we in 1820 op "Berglust" hebben aangetroffen, had tevoren gewoond op "Binnenrust", waarvan hij de naam had veranderd in "Kweeklust". We treffen hier na 1820 aan de tabakskoopman Lambertus Hermanus Gueding, de bankiers Daniël Moses en Elias Ezechiëls, de koffiehuishouder Anthony Frisch en de kantonrechter Frans Canter Alta.

uitnodiging

19 MEI '81

V O O R D E L E D E N V E R G A D E R I N G

Alle leden van de Vereniging worden uitgenodigd voor het bijwonen van de jaarlijkse algemene ledenvergadering in één der zalen van het nieuwe Plaswijkstraatrestaurant. Deze vergadering vindt plaats na afloop van de excursie met de rondvaartboot. Aanvang: 21.00 uur.

De vergaderstukken vindt u elders in dit nummer; de agenda staat op pagina 2.

vervolg van pagina 21

In de negentiende eeuw is er een aantal nieuwe buitenhuizen aan beide zijden langs de Straatweg gebouwd. We missen er de deftige regenten- en koopliedengeslachten van de voorafgaande eeuw. De huizen waren dan ook van minder allure. Met een korte opsomming ervan besluit ik dit artikel.

"Bijddorp" was sinds 1808 als zomerverblijf in gebruik bij de apotheker Johannes Thomee. Jaren later woonde er notaris Samuel Meerburg. In de verkoopacte wordt het omschreven als "heerenhuizing, stal, tuinmanswoning, plantsoen, beek, lanen en bosch, boomgaard, moestuin en erve".

De zuidelijke buurman van Thomee was de metselaar Daniël Gerardus Louron. Hij had hier ook een buitenplaatsje gecreëerd dat later in het bezit kwam van buurman Thomee.

Tegenover "Bijddorp" lag de hofstede "Vruchtenburg" van de bekende schout en "fabricant te Fyenoort" Gerrit Jan Terhoeven, die in 1816 verkocht werd aan Johannes Theodorus van Meekeren. De noorderbuurman van Terhoeven was Frederik Baak, die op zijn buitenplaats een haarwasserij exploiteerde.

Op de haarwasserij volgde het "aangenaam zomer- en winter-bui-

tenverblijf" dat notaris IJsbrand van Enschtot een tijd lang bewoonde en na 1829 de vrederechter Dirk Duuring.

De rij wordt noordwaarts vervolgd met het huis dat aanvankelijk naar de eigenaar Marinus Klem "Klemshoven" werd genoemd, later door de familie Van de Polder herdoopt werd in "Polderrust" en door burgemeester W.N.A. van Mierop in "Haagwijk".

Tussen "Polderrust" en "Berglust" treffen we tenslotte nog een buitenplaats aan, waarvan in 1802 de fiscaal Mr. Jacob Hendrik van Damme eigenaar werd en waarheen burgemeester Van Mierop in 1829 verhuisd is.

Even voorbij "Bijddorp" lagen aan de oostzijde van de Straatweg het buitenverblijf van spekslager Johan Adam Wolff en de buitenplaats "Zeevreugd" van vendumeester Petrus Eliza van Rijp. "Zeevreugd" werd na 1830 als "Zeevrugt" het woonoord van enige kapiteins ter zee.

De rij wordt na het reeds genoemde "Windlust" en "Kweeklust" in het dorp gesloten met het buitenverblijf "Rusthoek", woonplaats van de gezusters Kalff.

Aan deze publicatie hebben meegewerkt: D.Klamer, L.Kok, S.H.Kuperus-Gret, R.A.D.Renting, A.Tuijnenburg Muijs-Breugem, G.Tuijnenburg Muijs en J.J. Zanstra.

De lay-out werd verzorgd door B. van der Waal-Thomas.

UITGAVE van de Vereniging Stedenbouwkundig Wijkbehoud Hillegersberg - Schiebroek - Terbregge. Secretariaat: Bergse Plaslaan 11. Giro 3880381.